Pojęcia kluczowe: *aplikant, adwokat, radca prawny, nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie*

Dawid Daniluk

Rola aplikantów w systemie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego – uwagi *de lege ferenda*

Abstrakt

***Prima facie* rola aplikantów w systemie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego sprowadza się do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej z upoważnienia adwokata lub radcy prawnego *notabene* tylko i wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Analiza ustawy z 5.08.2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej[1] i praktyka stosowania przepisów ww. aktu normatywnego wskazują, że aplikanci adwokaccy i radcowscy pełnią również inne funkcje w systemie nieodpłatnej pomocy. Z tego względu pojawiają się na tym tle wątpliwości interpretacyjne i problemy związane z obowiązkiem zachowania przez aplikantów tajemnicy zawodowej i przestrzeganiem zasad etyki.**

I. Wprowadzenie

Realizacja zadań publicznych polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej została powierzona, jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, powiatom, które są zobligowane do ich wykonywania samodzielnie lub w porozumieniu z gminami[2]. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie udzielane są w punktach w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu w trakcie dyżuru

1 Ustawa z 5.08.2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2026 r. poz. 44), dalej: u.n.p.p.

2 Art. 8 ust. 1 u.n.p.p.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy[3].

Połowę punktów powierza się do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego z przeznaczeniem na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego[4]. W przypadku gdy na powiat przypadają trzy punkty, organizacji pozarządowej powierza się prowadzenie dwóch punktów, z których jeden przeznacza się na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a drugi na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego[5]. Zgodnie z art. 11 ust. 1c u.n.p.p. „Połowę punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową przeznacza się na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Jeżeli liczba punktów przeznaczonych do prowadzenia przez organizację pozarządową stanowi liczbę nieparzystą, większą o jeden liczbę punktów przeznacza się na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, mniejszą liczbę punktów – na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej".

II. Podmioty uprawnione do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego

Zgodnie z art. 5 ust. 1 u.n.p.p. nieodpłatna pomoc prawna jest świadczona osobiście przez adwokata lub radcę prawnego, ewentualnie z ich upoważnienia, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, przez aplikanta adwokackiego lub aplikanta radcowskiego. Według art. 11 ust. 3 pkt 1–3 u.n.p.p. w punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe nieodpłatną pomoc prawną mogą ponadto świadczyć następujące osoby: doradca podatkowy – w zakresie prawa podatkowego, z wyjątkiem spraw podatkowych dotyczących prowadzonej działalności gospodarczej, oraz osoba, która ukończyła wyższe studia prawnicze i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Polsce, pod warunkiem, że posiada co najmniej trzyletnie doświadczenie w podejmowaniu wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych z udzielaniem pomocy prawnej, korzysta z pełni praw publicznych oraz posiada pełną zdolność do czynności prawnych. Osoba ta nie może być również karana za ścigane z oskarżenia publicznego przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe. W zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej mieści się również nieodpłatna mediacja, do której prowadzenia uprawniony jest mediator.

3 Art. 8 ust. 3 u.n.p.p.

4 Art. 11 ust. 1 u.n.p.p.

5 Art. 11 ust. 1b u.n.p.p.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie może świadczyć osoba, która legitymuje się wykształceniem wyższym, ukończyła szkolenie z tego zakresu z pozytywną oceną, bądź też posiada doświadczenie w udzielaniu poradnictwa obywatelskiego i uzyskała zaświadczenie potwierdzające odpowiednią wiedzę i umiejętności, wydane przez podmiot uprawniony do prowadzenia szkoleń i kursów doszkalających. Ponadto osoba ta musi korzystać z pełni praw publicznych, mieć pełną zdolność do czynności prawnych i nie może być karana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego ani za przestępstwo skarbowe[6].

Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej przez osoby, które ukończyły studia prawnicze, ale nie posiadają dodatkowych uprawnień, zostało poddane krytyce w literaturze. Przykładowo Stefan Płażek wskazuje, że poziom merytoryczny i etyczny świadczonej pomocy poprawiłoby włączenie do systemu aplikantów „ze wszelkich zawodów prawniczych". Autor zwraca uwagę na szczególną wartość aplikantów, gdyż podlegają oni odpowiedzialności dyscyplinarnej i są zobowiązani do zachowania tajemnicy zawodowej[7]. Podobny pogląd prezentuje Bogusław Przywora, którego zdaniem świadczenie usług przez magistrów prawa „nie daje rękojmi należytego wykonywania nieodpłatnej pomocy prawnej"[8]. Autor postuluje włączenie do systemu aplikantów radcowskich i adwokackich w większym zakresie niż wynikający z przepisów u.n.p.p.[9] W opinii Krajowej Rady Sądownictwa „zaangażowanie wykwalifikowanych prawników należy ocenić pozytywnie, to jednak ograniczenie się tylko do adwokatów i radców prawnych jest rozwiązaniem najdroższym i nieefektywnym. Funkcjonujące na świecie rozwiązania koncentrują się bowiem na takim zorganizowaniu systemu, żeby do adwokatów trafiały sprawy, które tego wymagają, a inne były rozwiązywane przez wykwalifikowanego doradcę"[10]. W wyniku nowelizacji u.n.p.p. od 1.01.2019 r. zaczęło funkcjonować nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, do którego świadczenia uprawnieni są tzw. „doradcy obywatelscy". Niemniej jednak u.n.p.p. nie nakłada na nich obowiązku posiadania wyższego wykształcenia prawniczego[11]. Jan Winczorek wskazuje, że praktyka zatrudniania *paralegals* „ma często (…) na celu obniżenie kosztów funkcjonowania systemu przy jednoczesnej indywidualizacji świadczonych usług"[12]. Wprowadzenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego motywowano m.in. tym, iż tylko i wyłącznie pomoc prawna może być „daleko niewystarczająca dla zapewnienia

6 Art. 11a ust. 2 u.n.p.p.

7 Zob. S. Płażek, *Nowe usługi powiatu w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej* (w:) *Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego. Dopuszczalność i granice prowadzenia*, red. M. Stec, M. Mączyński, Warszawa 2016, s. 306–307.

8 B. Przywora, *Normatywny model przedsądowej nieodpłatnej pomocy prawnej w Polsce*, Warszawa 2019, s. 366.

9 Zob. B. Przywora, *Normatywny*…, s. 391.

10 Opinia Krajowej Rady Sądownictwa z 16.01.2015 r. w przedmiocie projektu ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i informacji prawnej, s. 1–2, https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-opiniakrspomoc-10974.pdf (dostęp: 20.06.2025 r.).

11 Zob. J. Wegner, B. Wróblewski, *Prawo jednostki do nieodpłatnej pomocy prawnej*, „Przegląd Prawa Publicznego" 2021/6, s. 14.

12 J. Winczorek, *Dostęp do prawa. Ujęcie socjologiczne*, Warszawa 2019, s. 106.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

obywatelowi należytego poziomu ochrony", ponieważ „często powodem trudnej sytuacji jednostki nie jest tylko brak wiedzy prawnej, ale ogólna nieporadność życiowa"[13]. Wskazywano również na szczególne kompetencje interpersonalne doradców, które miało zapewnić ich kształcenie. Droga edukacji prawników i doradców podatkowych miała nie zapewniać takich umiejętności[14]. Polskie doświadczenia wykazały, że większość doradców posiada uprawnienia radców prawnych i adwokatów oraz wykształcenie prawnicze. Z badań wynika, że „porady obywatelskie mają na ogół charakter *stricte* prawny i sprowadzają się do świadczenia pomocy prawnej"[15]. Ustanowienie doradców nie przyczyniło się również do obniżenia kosztów funkcjonowania systemu. Praca doradców wyceniana jest przez organizacje pozarządowe wyżej niż profesjonalnych prawników, z uwagi na fakt, że jest ich na rynku dużo mniej niż osób uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej[16].

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należy wskazać, że w punktach powierzonych do prowadzenia organizacjom pozarządowym jest więcej kategorii wykonawców niż w punktach prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych. Rola aplikantów w systemie nieodpłatnej pomocy nie sprowadza się zatem jedynie do incydentalnego zastępowania adwokatów i radców prawnych. Magistrowie prawa, doradcy obywatelscy, a także mediatorzy i doradcy podatkowi mogą mieć równocześnie status aplikanta i świadczyć pomoc nie tylko doraźnie, ale w sposób ciągły.

III. Tajemnica zawodowa i konflikt interesów

W odniesieniu do radców prawnych i adwokatów obowiązek przestrzegania tajemnicy zawodowej został uregulowany na poziomie ustawowym. Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy z 6.07.1982 r. o radcach prawnych: „Radca prawny jest obowiązany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej"[17]. Analogiczną regulację zawiera art. 6 ust. 1 ustawy z 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze, który stanowi: „Adwokat obowiązany jest zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzielaniem pomocy prawnej"[18]. W kodeksach etyki tych zawodów odpowiednie uregulowania w tym zakresie zawiera

13 J. Wegner, B. Wróblewski, *Prawo*…, s. 14.

14 Zob. A. Jakubiak-Mirończuk, *Nieodpłatne poradnictwo w świetle ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej*, „Prawo i Więź" 2021/3, s. 55.

15 D. Daniluk, *Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w świetle ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Wymiar teoretyczny i praktyczny*, „Przegląd Prawa Publicznego" 2022/10, s. 53.

16 Przykładowo organizacja pozarządowa prowadząca największą liczbę punktów w Polsce w 2024 r. oferowała doradcom wynagrodzenie miesięczne w kwocie 4700 zł brutto, natomiast prawnikom i mediatorom o 200 zł niższe, https://www.sc.org.pl/akcja-rekrutacja-npp-npo-2025/ (dostęp: 20.06.2025 r.)

17 Ustawa z 6.07.1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 499).

18 Ustawa z 26.05.1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2024 r. poz. 1564).

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

§ 19 Kodeksu Etyki Adwokackiej[19] oraz art. 9 i dział III rozdział I (art. 15–24) Kodeksu Etyki Radcy Prawnego[20]. Zgodnie z art. 9 KERP: „Dochowanie tajemnicy zawodowej jest prawem i obowiązkiem radcy prawnego. Stanowi podstawę zaufania klienta i jest gwarancją praw i wolności". § 19 ust. 1 KEA stanowi, że „Adwokat zobowiązany jest zachować w tajemnicy oraz zabezpieczyć przed ujawnieniem lub niepożądanym wykorzystaniem wszystko, o czym dowiedział się w związku z wykonywaniem obowiązków zawodowych". Ww. akty prawne samorządów zawodowych *explicite* stanowią, że normy w nich zawarte stosuje się odpowiednio do aplikantów. Zgodnie z art. 1 KERP: „Postanowienia Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (…) stosuje się do radców prawnych oraz odpowiednio do aplikantów radcowskich". Analogiczne regulacje zawiera KEA, który w § 3 stanowi: „Zasady »Zbioru« obowiązują odpowiednio aplikantów adwokackich".

W związku z obowiązkiem zachowania tajemnicy zawodowej aplikanci pełniący dyżury w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego mierzą się z podobnymi wyzwaniami jak radcy prawni i adwokaci. Z każdym przypadkiem udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wiąże się obowiązek sprawozdawczy polegający na sporządzeniu karty pomocy zawierającej m.in. anonimowy opis sprawy oraz opis udzielonej pomocy. Na zagrożenia związane z potencjalnym naruszeniem tajemnicy adwokackiej i radcowskiej, a wynikającym z przyjętego wzoru kart pomocy, wskazywały już środowiska prawnicze[21] i przedstawiciele doktryny[22]. Powyższy problem był również przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Sprawiedliwości. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę, że wysoki poziom szczegółowości wymaganych informacji, które należy zawrzeć w karcie pomocy, w połączeniu z obowiązkiem złożenia pisemnego oświadczenia przez osobę uprawnioną o braku możliwości poniesienia kosztów odpłatnej pomocy prawnej, a także obowiązkiem wskazania daty i miejsca sporządzenia karty pomocy, imienia i nazwiska lub symbolu identyfikującego osobę udzielającą pomocy oraz danych dotyczących punktu i dyżuru, może pozwolić na identyfikację osoby korzystającej z nieodpłatnej pomocy[23].

19 Obwieszczenie Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z 27.02.2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks Etyki Adwokackiej), dalej: KEA.

20 Załącznik do uchwały Nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z 22.11.2014 r. w sprawie Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, dalej: KERP.

21 Zob. Stanowisko Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie możliwości naruszenia tajemnicy zawodowej radcy prawnego w związku z wypełnianiem części A karty pomocy: poz. 6 – Anonimowy opis sprawy do nieodpłatnej pomocy prawnej lub poradnictwa obywatelskiego oraz poz. 7 – Anonimowy opis udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonego nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z dnia 28.01.2019 r., https://www.oirp.rzeszow.pl/aktualnosci/najnowsze-aktualnosci/art-1089,stanowisko-obsil---npp---karta-pomocy-a-tajemnica-zawodowa.html (dostęp: 28.06.2025 r.).

22 Zob. D. Daniluk, *Świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przez radcę prawnego lub adwokata a obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej i unikania konfliktu interesów*, „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe" 2022/1, s. 34.

23 https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-karty-pomocy-prawnej-tajemnica-adwokacka-radcowska-ms (dostęp: 27.06.2025 r.).

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

Z dokumentowaniem świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wiąże się ponadto ryzyko wystąpienia konfliktu interesów. Porady obywatelskie podlegają ocenie, której wyniki mogą być brane pod uwagę przy dokonywaniu oceny ofert składanych przez organizacje pozarządowe w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych w kolejnych trzech latach[24]. Aplikanci adwokaccy i radcowscy, podobnie jak adwokaci i radcy prawni, znajdują się w sytuacji konfliktu interesów, w której zmuszeni są „do ważenia (…) interesu własnego i interesu klienta (…)"[25]. Z jednej strony stoją przed obawą odpowiedzialności dyscyplinarnej, jeżeli sporządzony przez nich opis porady będzie zawierał zbyt dużo szczegółów pozwalających na identyfikację osoby uprawnionej, z drugiej strony w razie bardzo lakonicznego opisu i w konsekwencji niskiej oceny udzielonej porady narażają na szkodę organizację pozarządową, na rzecz której świadczą usługi w punkcie[26].

W odniesieniu do pomocy prawnej udzielanej przez magistrów prawa ustawodawca przyjął, że w tym przypadku „osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa pisemne oświadczenie, że jest świadoma uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej od osoby niebędącej adwokatem, radcą prawnym albo doradcą podatkowym"[27]. Z treści przepisu nie wynika, że złożenie ww. oświadczenia jest fakultatywne. Niemniej jednak we wzorze oświadczenia stanowiącym załącznik nr 2 do u.n.p.p. została zawarta informacja, że jego złożenie jest dobrowolne. Wykonawca jest zatem zobowiązany do przedłożenia osobie uprawnionej ww. oświadczenia i ona decyduje o jego ewentualnym złożeniu[28]. Z punktu widzenia magistra prawa posiadającego jednocześnie status aplikanta jednego z zawodów prawniczych, treść oświadczenia wynikającego z art. 11 ust. 4 u.n.p.p. jest problematyczna. Wskazane jest w nim bowiem, że osoba uprawniona przyjmuje do wiadomości, iż „osoba udzielająca (…) nieodpłatnej pomocy prawnej nie jest obowiązana do zachowania tajemnicy, w rozumieniu art. 180 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego"[29]. Złożone oświadczenie nie będzie zatem zgodne ze stanem faktycznym, gdyż zarówno aplikant adwokacki, jak i radcowski jest zobligowany zachować w tajemnicy wszystko, o czym dowiedział się w związku z udzieleniem pomocy prawnej. W oświadczeniu zawarta została również informacja o wyłączeniu odpowiedzialności odszkodowawczej osoby świadczącej pomoc, poza sytuacją, w której szkoda zostałaby wyrządzona z winy umyślnej. W literaturze trafnie wskazuje się, iż z treści oświadczenia osoba

24 § 10 ust. 3 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 21.12.2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz.U. z 2025 r. poz. 317).

25 W. Marchwicki, M. Niedużak, *Konflikt interesów w adwokackim orzecznictwie dyscyplinarnym*, „Palestra" 2017/3, s. 5.

26 Zob. D. Daniluk, *Świadczenie…*, s. 37.

27 Art. 11 ust. 4 u.n.p.p.

28 W literaturze pojawiają się również głosy, że sformułowanie „osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej składa pisemne oświadczenie" stawia pod znakiem zapytania dobrowolność tej czynności, J. Wegner, B. Wróblewski, *Prawo…*, s. 13.

29 Ustawa z 6 .06.1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 46), dalej k.p.k.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

uprawniona dowiaduje się, że uzyskując pomoc od nieprofesjonalnego prawnika, działa *de facto* „na własne ryzyko”[30]. W przeciwieństwie do adwokatów i radców prawnych, aplikanci tych zawodów nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej. W tym zakresie ich status nie różni się od magistrów prawa. Niemniej jednak w stosunku do aplikantów może zostać wszczęte postępowanie dyscyplinarne w ramach samorządu zawodowego. Osoby, o których mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2 u.n.p.p., nie są poddane żadnym rygorom odpowiedzialności[31]. Podobnie jak doradcy. W ich przypadku jednak ustawodawca nie wymaga przedkładania osobom uprawnionym żadnego oświadczenia dotyczącego osoby świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie. W odniesieniu do doradców ustawodawca nie podjął żadnych działań, które mogłyby ograniczyć ich odpowiedzialność odszkodowawczą[32].

IV. Podsumowanie

Należy skonstatować, że przepisy u.n.p.p. nie zostały zaprojektowane z myślą o aplikantach zawodów prawniczych. *Explicite* określają one jedynie możliwość zastępowania przez nich adwokatów lub radców prawnych w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Tymczasem aplikanci mogą pojawić się jako wykonawcy również w innych rolach – magistrów prawa, doradców obywatelskich, doradców podatkowych lub też mediatorów. Problemy aplikantów pojawiają się w dwóch pierwszych grupach wykonawców. Oświadczenie z art. 11 ust. 4 u.n.p.p., które są zobowiązani przedkładać magistrowie prawa osobom uprawnionym, nie jest dostosowane do absolwentów prawa posiadających status aplikanta. Zawiera nieprawdziwą informację, że osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej nie jest zobowiązana do zachowania tajemnicy w rozumieniu art. 180 § 2 k.p.k. Aplikanci, zastępując radców prawnych lub adwokatów, nie przedkładają ww. oświadczeń osobom uprawnionym, ale udzielając nieodpłatnej pomocy prawnej jako osoby z art. 11 ust. 3 pkt 2 u.n.p.p., są już do tego zobligowane. W odniesieniu do doradców obywatelskich będących jednocześnie aplikantami zawodów prawniczych pojawia się ten sam problem, co w przypadku radców prawnych i adwokatów posiadających uprawnienia do świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Z uwagi na obowiązek związany ze sporządzaniem kart pomocy, ponoszą oni ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej i narażają się na wystąpienie konfliktu interesów. *De lege ferenda* należy postulować zniesienie oświadczenia z art. 11 ust. 4 u.n.p.p. Ogranicza ono odpowiedzialność odszkodowawczą magistrów prawa

30 Zob. R. Rynkun-Werner, *Komentarz do art. 11* (w:) B. Paxford, R. Rynkun-Werner, M. Wasylkowska-Michór, *Ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 66; por. O. Hałub-Kowalczyk, *Sformalizowany model dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej na etapie przedsądowym w Polsce*, Wrocław 2019, s. 191.

31 Zob. R. Rynkun-Werner, *Komentarz do art. 11*…, s. 66.

32 Zob. J. Wegner, B. Wróblewski, *Prawo*…, s. 14.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

i zawiera nieprawdziwą informację w przypadku posiadania przez nich statusu aplikanta. Ze względu na ryzyko naruszenia tajemnicy zawodowej i obowiązek unikania konfliktu interesów, porady udzielane przez doradcę obywatelskiego, posiadającego jednocześnie status aplikanta, nie powinny podlegać ocenie recenzentów.

r.pr. dr Dawid Daniluk

Autor wykonuje zawód radcy prawnego, jest doktorem nauk prawnych zatrudnionym na stanowisku adiunkta w Katedrze Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

The author is a practicing attorney-at-law, holds a PhD in legal sciences, and is employed as an assistant professor at the Department of Financial Law and Tax Law at the Faculty of Law and Administration of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn.

ORCID: 0000-0002-3901-8764

Abstract

Keywords: *trainee, advocate, attorney-at-law, free legal aid, free civil legal aid (citizens advice)*

The role of trainees in the system of free legal aid and free civil legal aid: *Lex ferenda* remarks

***Prima facie*, the role of trainees in the system of free legal aid and free civil legal aid (citizens advice) is limited to providing free legal assistance under on behalf of an advocate or attorney-at-law, which they can do only in particularly justified cases. However, an analysis of the Act of 5 August 2015 on Free Legal Aid, Free Civil Legal Aid, and Legal Education, as well as the practical application of its provisions, indicates that trainee advocates and trainee attorneys-at-law also fulfil other roles within the free legal aid system. Consequently, this gives rise to interpretative doubts and issues related to the trainees' obligation to maintain professional secrecy and adhere to ethical standards.**

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3

Bibliografia

1. **Daniluk Dawid**, *Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w świetle ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Wymiar teoretyczny i praktyczny*, „Przegląd Prawa Publicznego", 2022/10
2. **Daniluk Dawid**, *Świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przez radcę prawnego lub adwokata a obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej i unikania konfliktu interesów*, „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe" 2022/1
3. **Hałub-Kowalczyk Olga**, *Sformalizowany model dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej na etapie przedsądowym w Polsce*, Wrocław 2019
4. **Jakubiak-Mirończuk Aneta**, *Nieodpłatne poradnictwo w świetle ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej*, „Prawo i Więź" 2021/3
5. **Marchwicki Wojciech, Niedużak Marek**, *Konflikt interesów w adwokackim orzecznictwie dyscyplinarnym*, „Palestra" 2017/3
6. **Paxford Beata, Rynkun-Werner Robert, Wasylkowska-Michór Magdalena**, *Ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. Komentarz*, Warszawa 2016
7. **Płażek Stefan**, *Nowe usługi powiatu w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej* (w:) *Działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego. Dopuszczalność i granice prowadzenia*, red. M. Stec, M. Mączyński, Warszawa 2016
8. **Przywora Bogusław,** *Normatywny model przedsądowej nieodpłatnej pomocy prawnej w Polsce*, Warszawa 2019
9. **Wegner Joanna, Wróblewski Bartłomiej**, *Prawo jednostki do nieodpłatnej pomocy prawnej*, „Przegląd Prawa Publicznego" 2021/6
10. **Winczorek Jan**, *Dostęp do prawa. Ujęcie socjologiczne*, Warszawa 2019

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.07.3